တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏
အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ

ရဲးကမ်းပေွါးကိုမ်း ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိူႉသီး
အခွင်ႉအရေႉဥပဒေး

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)

(႒႐႑႕ ဗားနေင်း၊ ခမ်းခြှောန်းပူးလုတ်တေား ဥပဒေးအမဲ့ ႘)

၁၃၇၆ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်

႑႔႑႖ ဗားနေင်း၊ ဒိန်သီးလဆန်ႉ ႑ နီႉ

(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

(႒႐႑႕ ဗားနေင်း၊ လာဖေဖေါဝ်ဝါရီ ႒႔ နီႉ)

မာတိကာ

စဲန်း	အခြောင့်အခရား	လိက်မဲ့ငါ
႑။	အခန့်(႑) ဖေါးနဲ့ အမိန့်တောမ်းအခိုက်ပဲး	႑
႒။	အခန့်(႒) ရေးမိုးချက်ဖိုင်း	႓
႓။	အခန့်(႓) ခမ်းရင့်သားလို့မျို့သီး လ့ပိုင်းခွင့်တောမ်းအခွင့်အရေ့ဖိုင်း	႔
႔။	အခန့်(႔) ဖွဲ့ဗူး ဝုန်းတန်ဌာနတောမ်းဒင်းအပ် ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်	႗
႕။	အခန့်(႕) ဝုန်းတန်ဌာနသီး တာဝိုန်းတောမ်းမာ့ပိုင်းခွင့်ဖိုင်း	႙
႖။	အခန့်(႖) ရဲးကမ်းပေါ့်းကိုမ်း ခမ်းရင့်သားလို့မျို့သီးအခွင့်အရေ့	႑႓
႗။	အခန့်(႗) ရဲးပေ့့ချက်ဖိုင်း	႑႗
႘။	အခန့်(႘) ပဲတ်တဏ်းဖိုင်း	႑႗
႙။	အခန့်(႙) အဒါးဒါး	႑႘

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	အခန်း(၁) အမည်နှင့်အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်	၁
၂။	အခန်း(၂) ရည်ရွယ်ချက်များ	၃
၃။	အခန်း(၃) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ	၄
၄။	အခန်း(၄) ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်း	၇
၅။	အခန်း(၅) ဝန်ကြီးဌာန၏တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များ	၉
၆။	အခန်း(၆) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း	၁၃
၇။	အခန်း(၇) တားမြစ်ချက်များ	၁၇
၈။	အခန်း(၈) ပြစ်ဒဏ်များ	၁၇
၉။	အခန်း(၉) အထွေထွေ	၁၈

ရဲးကမ်းပေႃါးကိုမ်း ခမ်းရင်ႉသားလို့မျို့ဖိုင်း
အခွင့်အရေးဥပဒေ
(၂၀၁၈ ဗားနေင်း၊ ခမ်းခြွာန်းဗူးလုတ်တေား ဥပဒေးအမှဲ့ ၆)
၁၃၇၉ ဗားနေင်း၊ ဒဲန်သီးလဆန်ႉ ၁ နီႉ
(၂၀၁၈ ဗားနေင်း၊ လာဖေဖေါ်ဝါရီ ၂၄ နီႉ)
ခမ်းခြွာန်းဗူးလုတ်တေားမႉ ပျဍာန်ႉလွေႉ ဥပဒေးယို့သူ။

အခန့်(၁)
ဖေါ်းနဲ အမိန့်တောမ်းအဝိက်ပဲး

၁။ ဥပဒေးယိုနာ်ႉ ဟဲ့ႉတွင်ႉဗား ရဲးကမ်းပေႃါးကိုမ်း ခမ်းရင်ႉသားလို့ မျို့ဖိုင်း အခွင့်အရေး ဥပဒေးသွူ။

၂။ ဥပဒေးယိုကို ကအာ်းပါဒျား ခလကိုကပါ ငါႏငွါရပ်ဖိုင်းယို ကဖေါ်းနဲအတိူင်ႉ အဝိက်ပဲးတိူးဖျာ်ဗားသွူ။

(က) ခမ်းရင်ႉသားလို့မျို့သီးကရို့နာ်ႉ ခမ်းခြွာန်းဗူးသမ္မတ မန်း ခမ်းတန်လောင်း မို့းရင်ႉဖါရင်ႉ ခမ်းထီအနေး တိန်းတိန်း ခေႃါင်ခေႃါင် ခံႏထူးထူ ကအိုင်လေ့ာန်လွဒျား စိုမ်းစိူးစိုမ်းဆူပ် လို့မျို့သီးဖိုင်းသွူ။ ငါႏရပ်ယိုကိုနာ်ႉ ခမ်းထီသားအနေး လႉခွင့်သားဖိုင်းတောမ်း ခမ်းထီထေန်းသားဖိုင်း တပါတာ်း သွူ။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ
(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈။)
၁၃၇၆ ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်
(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်)

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ဤဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)
အမည်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်

၁။ ဤဥပဒေကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။

၂။ ဤဥပဒေတွင်ပါရှိသောအောက်ပါစကားရပ်များသည် ဖော်ပြပါအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်စေရမည်-

(က) **တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ** ဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ပင်ရင်းနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်ခဲ့ကြသော လူမျိုးများကိုဆိုသည်။ ယင်းစကားရပ်တွင် နိုင်ငံသားပြုခွင့်သူများနှင့် ဧည့်နိုင်ငံသားများ မပါဝင်။

(ခ) ဝုန်းတန်ဌာနကရို့နာ်ꩻ ဥပဒေးယိုအလꩻ ကဖွဲ့ဗူးသေꩻခါꩻ ခမ်းခြောန်းဗူးပိုင်းစိုꩻသား ခမ်းရင်ꩻသားလိုꩻမျိုꩻသီးဖိုင်းရေꩻရား ဝုန်းတန်ဌာနသူ။

(ဂ) ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်ကရို့နာ်ꩻ ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံႏဥပဒေးအလꩻ ခမ်းထီတန်သမ္မတမꩻ လꩻခမ်းခြောန်းဗူး လုတ်တောႏ သဘောꩻဗိုန်ပီအခရားနေး ဖွဲ့ဗူးထူ ဖေးအပ်တားဝိုန်းတဲင် ရို့ဗား ခမ်းရင်ꩻသားလိုꩻမျိုꩻဖိုင်းရေꩻရားဝုန်းတန်ဌာန ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်သူ။

(ဃ) တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးဝုန်းတန်ဌာနကရို့နာ်ꩻ ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံႏဥပဒေးအလꩻ ခမ်းထီတန်သမ္မတမꩻ တိုင်း ဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးလုတ်တောႏ သဘောꩻ ဗိန်ပီ အခရားနေး ဖွဲ့ဗူးထူ ကဖေးအပ်တားဝိုန်းအလꩻ ခမ်းရင်ꩻ သားလိုꩻမျုꩻသီးရေꩻရား ကိစရပ်ဖိုင်းတား ကအီးမာꩻဖေး အစိုꩻအဗူးယို ရို့ဗား တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲး ဝုန်းတန်ဌာနသူ။

(င) တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးဝုန်းတန်ကရို့နာ်ꩻ ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံႏဥပဒေးအလꩻ ခမ်းထီတန်သမ္မတမꩻ ကဆိုင်းရာꩻတိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးလုတ်တောႏ သဘောꩻဗိုန်ပီအခရားနေး ဖွဲ့ဗူးထူ ကဖေးအပ်လင်ꩻတားဝိုန်းလောင်း ခံႏထူးမာꩻသားယို ရို့ဗား တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်း လဲ့ ခမ်းနဲးခမ်းရင်ꩻသားလိုꩻ မျိုꩻဖိုင်းရေꩻ ရားဝုန်းတန်ဌာနမဲ့ꩻ ဝုန်းတန်သူ။

(ခ) **ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနကို ဆိုသည်။

(ဂ) **ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးကို ဆိုသည်။

(ဃ) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏သဘောတူညီချက်ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရန် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်သော ဝန်ကြီးဌာန ကိုဆိုသည်။

(င) **တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီး** ဆိုသည်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်သော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန၏ ဝန်ကြီးကို ဆိုသည်။

(စ) ခမ်းရင်ႉသားရေႉရားကရိုႉနၣ်ႉကထွါခမ်းရင်ႉသားသီးငါ်းငွါ၊ လိက်လဲ့ႉ၊ အနုပညား၊ ယိန်းငဲးရေႉ၊ ခလေ့ထုင်ႉတောမ်း ကကိုႉကွဲးဘားသား၊ သမဲင်ႉအမွေးအဗဲ့ႉကဲန်၊ ငိမ်ႉခွႉရေႉ ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံးဥပဒေးကိုကပါ အခွင်ႉအရေႉဖိုင်း ဖေးကလႉဗွေရေႉတောမ်း လိုႉမုဘဝ ပှူးဖြို့ထင်း ထိုရေႉစနၣ်ႉ ကိစ္စရပ်ဖိုင်းသှူ။

အခန်ႉ(၁)
ရေးမိုးချက်ဖိုင်း

၂။ ဥပဒေးရေးမိုးချက်ဖိုင်းယိုနၣ်ႉ ထွါဗားခလႉကိုကပါ အတှိုင်ႉသှူ -

(က) ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉဖိုင်းလို့လို့ယို အရန်းဗှိုန်ကသှိုန်တွါခါႉ ခမ်းထိသား အခွင်ႉအရေႉဖိုင်း ဖေးကလႉအီ။

(ခ) ခမ်းရင်ႉသားအချင်ႉချင်ႉ ဟှုန်ဟာ်ရက်ပဲင်ႉလွထှူ ကစဲတ်မဲန်းခါႉ ခမ်းခြွာန်းပူးသႉဓါတ် အှောန်းခံးထူး ထားဝရတသေးသေး စွီးစူတဲင် အလိုးအိုင်သှိုလွေႉအီ။

(ဂ) ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉသီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လဲ့ႉ၊ အနုပညား၊ ယိန်း ငဲးရေႉ၊ ယိုႉယားထုင်ႉခလေ့၊ စှိုးခှိုႉရေႉသွင်းပျင်း လက္ခဏား တောမ်းသမဲင်ႉအမွေး အဗဲ့ႉအကဲန်ဖိုင်းလောင်း အလိုးရဲး ကမ်းပှေါးကိုမ်းထှူ ဖေးကပှူးဖြို့ ထင်းထို လှောန်အီ။

(စ) **တိုင်းရင်းသားရေးရာ**ဆိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ သမိုင်းအမွေအနှစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများရရှိရေးတို့ အပါအဝင် လူမှုဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစသည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆိုသည်။

အခန်း (၂)
ရည်ရွယ်ချက်များ

၃။ ဤဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

(က) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး တန်းတူညီမျှသော နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန်၊

(ခ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုဖြင့် စစ်မှန်သောပြည်ထောင်စုစိတ်ဓါတ် အခြေခံ၍ ထာဝစဉ်အတူတကွ လက်တွဲနေထိုင်ကြစေရန်၊

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာနှင့်သမိုင်းအမွေအနှစ်တို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊

(ဃ) ခမ်းရင်ႋသားလိုႋမျိုႋဖိုင်းအချင်ႋချင်ႋ ငါ်းငွါ၊ လိက်လဲ့၊ အနု ပညာ၊ ယိန်းငဲးရေႋ၊ ယိုႋယားထုင်ႋခလေ့၊ စိုးခိုႋရေႋသွင်း ပျင်းလက္ခဏား တောမ်းသမဲင်ႋအမွေးအဖဲ့ႋအကဲန်ဖိုင်း လောင်း အလိုးရဲးကမ်းပေ့ါးကိုမ်းထူ ဖေးကပူ့းဖြို ထင်းထို လော့န်အီ။

(င) ထင်းထိုပူ့းဖြိုထာႋ ကဆော့ႋနေ့ႋငါး ခမ်းရင်ႋသားသီး ပညာ ရေႋ၊ ခြိုင်းသန်ႋရေႋ၊ စီႋပွါႋရေႋ၊ တဖူႋသူပ်သွဲးရေႋစနာ်ႋဖိုင်း ကပါသော့ႋဒျား လိုႋမုစီႋပွါႋရေႋဖိုင်း ဖေးကပူ့းဖြို ထင်းထို အီ။

(စ) ဖွဲ့ဗူးပုမ်း ဥပဒေးကိုကပါ အခွင်ႋအရေႋဖိုင်းယို ခမ်းရင်ႋသား လိုႋမျိုႋဖိုင်း ဗွေဗွေခူႋခူႋ ဖေးကလႋအီ။

အခန်ႋ(၂)
ခမ်းရင်ႋသားလိုႋမျိုႋသီး အခွင်ႋအရေႋ တောမ်းလႋပို့င်းခွင်ႋဖိုင်း

၄။ ခမ်းရင်ႋသားလိုႋမျိုႋဖိုင်းယို ခမ်းထီတန် လိုမ်းဗိန်းရေႋ၊ တရာႋ ဥပဒေး အိုပ်မိုးရေႋတောမ်း ရပ်ဒိုင်ဆောင်း ခွႋရှူးသားယားရေႋ ခမ်းထီသားသီး နမ်းအကျင်ႋအကျိုႋတား ပျဥာန်ႋနဲခါႋ ဥပဒေးဖိုင်းတောမ်း မီးလိုဆန်း တာ်းနာ်ႋ -

(ဃ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ချစ်ကြည်လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန်၊

(င) တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်းပါးနေသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး စသည်တို့ ပါဝင်သောလူမှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊

(စ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများကို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အပြည့်အဝ ရရှိစေရန်။

အခန်း (၃)
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ

၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေး၊ ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားအကျိုးငှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်ဥပဒေများနှင့်မဆန့်ကျင်လျှင်−

(က) နမ်းလို့မျိုးသီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လှဲ့၊ အနုပညား၊ ယိန်းငဲးရေ၊ ထုင့်ခလေ့တောမ်း ကကိုးကွဲးခါ့ ဘားသား သားသနား ဖိုင်း ယို လှော်တ်လှော်တ်လပ်လပ် အီးမာ့ခွင့်အာ်းသူ့။

(ခ) နမ်းလို့မျိုးသီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လှဲ့ဖိုင်းယို မီးခေါ်န်းဗားတာ်း ခမ်းထီတန်ပညားရေ မူးဝါးဒနာ်း သှော်န်သင်ခွင့်တောမ်း သှော်န်ထူးခွင့်အာ်းသူ့။

(ဂ) နမ်းလို့မျိုးသီး ယိန်းငဲးရေ ထုင့်ခလေ့အလ့ ကအီးမာ့ ဒျား အရဲမ်အခင်ဖိုင်းတောမး မူ့းနီ့ထူ့မူ့းနီ့မျတ်ဖိုင်းယို လှော်တ်လှော်တ်လပ်လပ် ပို့င်ဆင်မာ့ခွင့်အာ်းသူ့။

(ဃ) နမ်းလို့မျိုးသီး လိက်လှဲ့တောမ်း အနုပညားယို ထွ့ခေတ် ထူ့ ဖေးကထင်းထိုရေနာ်း ယူးကျုံးတဲးထွင်း ဖေါးထေထင်း ခွင့်တောမ်း ကပို့င်းဝို့ဒျား ယိန်းငဲးရေကိစ္စရပ်ဖိုင်းယိုလှဲ့ လှော်တ်လှော်တ်လပ်လပ် မာ့သုတေသနထူ့ ဖေါးထင်း ခွင့် အာ်းသူ့။

(င) သှော်န်ပညားခွင့်၊ လိုမ်လာ့တသီးခွင့်၊ ထာ့ခုမ်ထာ့မာ့ လ့ပို့င်းခွင့်တောမ်း စီ့ပွါ့ရေထာ့မာ့ဖိုင်းကို အရန်းဗို့န် ကသို့န်တွာခါ့ အခွင့်အရေဖိုင်းလှဲ့ လ့ပို့င်းခွင့်အာ်းသူ့။

(စ) နမ်းလို့မျိုးသီးယို့ယား တသီးခမးရင့် ပညားဖိုင်းယို ခြေား ပို့ထို့မာ့ထို့ ဖေးကထွာဗားမို့န်းတားနာ်း သေင့်ဟာ်ထာ့၊ ဖေါးထင်းထာ့ တောမ်း ပူ့းဖြိုထင်းထိုရေတားဖိုင်းယို အီးမာ့ ခွင့်အာ်းသူ့။

(က) မိမိတို့၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာသာသနာ တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) မိမိတို့၏စကား၊ စာပေတို့ကို နိုင်ငံတော်၏ပညာရေး မူဝါဒကို ထိခိုက်မှု မရှိစေဘဲ သင်ကြားခွင့်နှင့် သင်ယူ ခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) မိမိတို့၏ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ဆောင်ရွက် သောအခမ်းအနားများနှင့် နေ့ထူးနေ့မြတ်များကို လွတ်လပ်စွာ ကျင်းပခွင့်ရှိသည်။

(ဃ) မိမိတို့၏စာပေနှင့်အနုပညာတို့ကို ခေတ်မီတိုးတက် စေရန် တီထွင်ကြံဆဖော်ထုတ်ခွင့်နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွတ်လပ်စွာ သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်ခွင့်ရှိသည်။

(င) ပညာသင်ကြားခွင့်၊ ဆေးကုသခွင့်၊ အလုပ်အကိုင် ရပိုင်ခွင့်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် တန်းတူ ညီမျှသော အခွင့်အရေးများ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(စ) မိမိတို့၏ ရိုးရာတိုင်းရင်းဆေးပညာများ တိမ်ကော ပပျောက်မှု မရှိစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဆ) နမ်းလိုႉမျိူႉသီး အလီႉအယစခါ အမွေးအပွဲႉအကဲန်ဖိုင်း လောင်း ရဲးကမ်းပေါ်းကိုမ်းခွင်ႉအဝ်းသူ။

(ဇ) ဖွဲႉပူးပုမ်း အခေးခံးဥပဒေးကို ကအျောန်းတဲတ်ႉတိန်းလိုႉ အဖြာႉဖိုင်း မီးအဝ်းနဝ်ႉ ကဆိူင်းရာႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေး တဝ်းလဲ့ ခမ်းနဲးတောမ်း နမ်းပိူင်းအိုပ်ချိုပ်ခွင်ႉလႉအိူင်းတား တမ်းထိူႉဥပဒေးအရေႉကို နမ်းသီးနမ်းစျောင်း(ကိုးစလဲး)ဖိုင်း ဖေးကနိူႉပါနှောင်ႉနဝ်ႉ အီးမာႉခွင်ႉအဝ်းသူ။

(ဈ) ပုဒ်မခွဲႉ(ပုဒ်မလီ) (ဇ)အလႉ ကဆိူင်းရာႉတိုင်းဒေးသတန် မွေးတဝ်းလဲ့ ခမ်းနဲးတောမ်း နမ်းပိူင်းအိုပ်ချိုပ်ခွင်ႉလႉအိူင်း တား တဲမ်းထိူႉဥပဒေးအရေႉကို နမ်းစျောင်း(ကိုးစလဲး) နိူႉပါ ခွင်ႉကလႉ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိူႉမီးထွာနဝ်ႉ ယိုဟျောန်း ရိုႉသေ ခါႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတဝ်းလဲ့ ခမ်းနဲးတောမ်း နမ်းပိူင်း အိုပ်ချိုပ်ခွင်ႉလႉ အိူင်းတား အိုပ်ချိုပ်ရေႉကို အဓိကအနေး ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိူႉဖိုင်းရေႉရား အီးမာႉ နှောင်ႉရေႉတား ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိူႉနမ်းစျောင်း (ကိုးစလဲး) ဖိုင်း နိူႉပါခွင်ႉ ဖေး ဗားသူ။

(ည) ကထွာလျောန် နမ်းခမ်းရင်ႉသားသီး သမဲင်ႉစဲန်းဖိုင်းယို တောမ်းဥပဒေးအလႉ ဖေါးထေခွင်ႉ အဝ်းဗားသူ။

(ဆ) မိမိတို့၏ ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဇ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်သတ်မှတ်သော လူဦးရေ ရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုဥပဒေပြု ရေးတွင် မိမိတို့ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

(ဈ) ပုဒ်မခွဲ (ဇ) အရ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စု ဥပဒေပြုရေးတွင် ကိုယ်စားလှယ် ပါဝင်ခွင့် ရရှိသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဖြစ်လျှင် ထိုတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စု အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အဓိကအားဖြင့် ထိုတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများရေးရာကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ် များ ပါဝင်ခွင့်ပြုရမည်။

(ည) မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားများ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်များကို ထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် အမွေအနှစ်များကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့် ရှိရမည်။

အခန်.(႔)
ဖွဲ့ဗူး ဝုန်းတန်ဌာနတောမ်း ဒင်းအပ်ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်

႕။ ခမ်းရင့်သားလို့မျို့သီး ဒေးသအကိုကို မီးမာ့ပူ့းဖြို့ထင်း ထို့ရေ့ထာ့ မာ့ဖိုင်း၊ ထာ့မာ့ပို့င်တန်ဖိုင်း၊ စီ့ပွါ့ရေ့ထာ့မာ့ဖိုင်း၊ ထေထူးသုင့်စွဲ့ သဘားဝသယံဇာတထာ့မာ့ဖိုင်း အနမ်းအခြိုင် ဖေးကပို့ မီးမိန်မာ့နဝ်ံ့ ကပို့င်းဝို့တောမ်း ထာ့မာ့ပို့င်အခြောင့် အခရားဖိုင်းယို ကဆို့င်းရာ့ဌာ နေကို ကအိုင်ခမ်းရင့်သားလို့ မျို့ဖိုင်းလောင်း ဗွေဗေ ကို့မ်းကို့မ်း ဖေးသေ ရီး ခြဲးနဲရီး မာ့ရီးခြောန်းငီ့ ဒေါ့ရာ်း အိုင်ကိုမ်ပွဲထူ့မ့ အီးမာ့ဗားသူ့။

႖။ ခမ်းထီတန်သမ္မတယို ခမ်းရင့်သားလို့မျို့သီးရေ့ရားကိုစ္စရပ်ဖိုင်း လောင်း အော့ာန်းအရေ့ထူ့ ဖေးကအီမာ့နှောင့်နဝ်ံ့ ထူးလ့ရီး ခမ်း ခြောန်းဗူးလုတ်တေားသီး သဘော့ဗို့န်ပီဝင့်တဲင် ဖွဲ့ဗူးဖေးဗား ခမ်းရင့် သားလို့မျို့ဖိုင်းရေ့ရားဝုန်းတန်ဌာနသူ့။

႗။ ခမ်းထီတန်သမ္မတယို -

(က) မီးလို့က်ရွှေ့ ခမ်းခြောန်းဗူး ခမ်းရင့်သားလို့မျို့ဖိုင်းရေ့ရား ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်နဝ်ံ့ လုတ်တေားနမ်းစော့ာင်း(ကို့းစလဲး) ဖို့င်းကို့မ့ ကယာ်း၊ ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံံးဥပဒေး ပု့ဒ်မ ႑႔႑ - ပု့ဒ်မခွဲ့(က)ကို့ကပါ တဲတ်ံ့တိန်းချက်အလ့ အထီအသွီး ကဗွေစို့မ်းထူ့ ကသင့်ရော့ခါ့ ပုဂ္ဂိုလ်းလဲ့ကယာ်း လို့က်ရွှေ့ ထူ့ ကလို့က်ရွှေ့ပုဂ္ဂိုလ်းအမိန့်ယို ဒင်းသွင့်နေး ခမ်းခြောန်း ဗူးလုတ်တေားဒို့တဲင် လ့ထူးဗား သဘော့ဗို့န်ပီဝင့်သူ့။

အခန်း (၄)

ဝန်ကြီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်း

၅။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဒေသအတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းကြီးများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းအကြောင်း အရာများကို သက်ဆိုင်ရာ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား ပြည့်စုံတိကျစွာ ကြိုတင်ချပြ အသိပေး၍ ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

၆။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာကိစ္စရပ်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာနကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူ ညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

၇။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည်-

(က) ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲကဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်သူများထဲက ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၂၊ ပုဒ်မခွဲ(က)ပါ အရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော သင့်လျော်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးချယ်၍ ယင်း၏ အမည်စာရင်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းလျက် သဘောတူညီချက် ရယူရမည်။

(ခ) အီးဖေးတားဝိုန်း အီးဒင်းအပ်ကဲ့ ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်အနေး ပုဂ္ဂိုလ်းလောင်း မီးလ့တာ်း ခမ်းခြောန်းဗူးလုတ်တေားသီး သဘော့ဗို့န်ပီဝင့်နာ့် ပုဂ္ဂိုလ်းနာ့်အစာ့ အမိန့်တသာ စရင့်ယို ခမ်းခြောန်းဗူးလုတ်တေားဒို့ ဒင်းသွင့်ထဲင်းခွင့် အာ်းသူ့။

(ဂ) ခမ်းခြောန်းဗူးလုတ်တေားသီး သဘော့ဗို့န်ပီဝင့် ကလ့ ပုဂ္ဂိုလ်းဒို့ ဒင်းအပ်ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန် အရားထူ့ ဖေးအပ် ဗားတားဝိုန်းသူ့။

၂။ ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်ယို ခမ်းထီတန်သမ္မတလောင်း ခံးဗားတားဝိုန်း သူ့။ ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်အရားယို ခမ်းထီတန်သမ္မတ အရားသက်တမ်‌့ အတို့င့်ဒျားသူ့။

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် မရရှိပါက ယင်းပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ထပ်မံတင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။

(ဂ) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရမည်။

၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတအား တာဝန်ခံရမည်။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ ရာထူးသက်တမ်းသည် သာမန်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ရာထူးသက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အခန်း(၄)
ဝုန်းတန်ဌာနသီး တားဝိုန်းတောမ်းမာ့ပိူင်းခွင့်ဖိုင်း

၆။ ဝုန်းတန်ဌာနသီး တားဝိုန်းတောမ်းမာ့ပိူင်းခွင့်ဖိုင်းယို ခလကိုကပါ အတိူင့် ထွာသူ -

(က) ဥပဒေးယိုကိုကပါ ရေးမိုးချက်ဖိုင်း ဖေးနေး အနမ်းအခြိုင် ကပေါ်း ကအီးမာ့နှောင့်တားနာ့် မူးဝါးဒတောမ်း ထာ့မာ့ စဲန်းဖိုင်း အော့ာန်းတဲတ်ံ့လင့် ဖေးဗားထာ့။

(ခ) ဖွဲ့ဗူးပုမ်း အခေးခံ့ဥပဒေးတောမ်း ဥပဒေးကိုကပါ ခမ်းရင့်သားလို့မျိုးသီးအခွင့်အရေးဖိုင်းယို တောမ်းဥပဒေးအငီး ဗွေဗွေခူ့ခူ့ ဖေးကလ့ထူ ခံ့စာ့နှောင့်ရေ့တား ရဲ့ကမ်း ပေ့ါ်းကိုမ်း ဖေးဗားထာ့။

(ဂ) ခမ်းရင့်သားလို့မျိုးသီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လဲ့၊ အနုပညား ၊ ယိန်းငဲးရေ့တောမ်းယို့ယားထုင့်ခလေ့ဖိုင်းလောင်း သေင့် ဟာ်ရဲ့ကမ်းပေ့ါ်းကိုမ်းရေ့တောမ်း ပူ့ဖြိုထင်း ထိုရေ့တား အီး မာ့ဖေးဗား။ နေးနားထုမ်းထွား သမဲင့်တောမ်း အလီ့ အယ စခါ အမွေးအဗဲ့အကဲန်းဖိုင်း ဖေါ်းထေရေ့တောမ်း ရဲ့ကမ်း ပေ့ါ်းကိုမ်းရေ့တား အီးမာ့ဖေးဗားထာ့။

အခန်း (၅)
ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၉။ ဝန်ကြီးဌာန၏တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

(က) ဤဥပဒေပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊

(ခ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေနှင့်အညီ အပြည့်အဝရရှိခံစားနိုင်ရေးအတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း၊

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သမိုင်းနှင့် ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်တို့ကို စူးစမ်းရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဃ) ခမ်းရင်ႉသားအချင်ႉချင်ႉ သွီးတီႉလောင်းပူးရေႉ၊ နေရေႉ ရက်ပဲင်ႉရေႉတောမ်း ကူးငီးကမ်းကူရေႉဖိုင်း ဖေးကထင်းထို ထှောန်ႉထွာတားလှဲ့ အီးမာႉဖေးဗားထာႉ။

(င) ပျူးဖြိုထင်းထိုထာႉ ကဆော့ႉနေ့ႉ ကဆော့ႉပို့ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉ မျိုႉဖိုင်းသီး လိုႉမှုဘဝ ထိုသှောင်းရေႉတား ပညာရေႉ၊ ခြိုင်း သန်ႉရေႉ၊ စီႉပွါႉရေႉတောမ်း သှုပ်သွဲးတဖူႉ အရေႉစနာ်ႉ ထာႉမာႉရပ်ဖိုင်း ဖေးကပျူးဖြိုထင်းထိုတားလှဲ့ အီးမာႉ ဖေး ဗားထာႉ။

(စ) ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉ တမျိုႉတောမ်းတမျိုႉ မွေးတာ်းလှဲ့ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉအချင်ႉချငႉလောင်းလှဲ့ ကယာ်း၊ ကထွာအလင်ဘားသား သားသနားလောင်းလှဲ့ ကယာ်း ခှေါန်းဗားဆာ ထာႉဖိုင်း မီးအဲန်တာ်းနာ်ႉ နမ်းကရက်စုမ်ႉ သႉကဗောမ်းအွီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လှဲ့ႉ၊ ယိန်းငဲးရေႉ၊ ကကိုႉကွဲးခါႉဘားသား သား သနားတောမ်း ထုင်ႉခလေ ဖိုင်းယို လှောတ်လှောတ်လပ် လပ် အီးမာႉဖေးဗားထာႉ။

(ဆ) ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉသီးအခွင်ႉအရေႉလောင်းလှဲ့ တောမ်း ဥပဒေးအငီး တို့းတို့းစူႉစူႉ ရဲးကမ်းဖေးထာႉ။

(ဇ) ခမ်းရင်ႉသားအချင်ႉချင်ႉ မွေးတာ်းလှဲ့ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉ ဖိုင်းအခါးကို ကထွာဒါး ပို့င်းဝို့ႉတောမ်း ငါ်းအာအီထာႉဖိုင်း လောင်းလှဲ့ ခြောန်းငီႉဒေါ့ႉရာ်း တို့င်းပင်းလှူးလှဲ့နေးတဲင စေး ဆျင်ႉဖေးဗားထာႉ။

(ဃ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊ ချစ်ကြည်လေးစားရေးနှင့် ရိုင်းပင်းကူညီရေးတို့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(င) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နည်းပါးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ လူမှုဘဝမြင့်မားရေးအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊စီးပွားရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စသည့်လုပ်ငန်းရပ်များ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(စ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုး တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အချင်းချင်းကို လည်းကောင်း၊ အခြားဘာသာ သာသနာကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိစေဘဲ မိမိ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည့် စကား၊ စာပေ၊ယဉ်ကျေးမှု၊ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာသာသနာနှင့်ဓလေ့ထုံးတမ်းများကိုလွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဆ) တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ဥပဒေနှင့်အညီ ထိရောက်စွာ အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊

(ဇ) တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြားဖြစ်ပွားသည့် အငြင်းပွားမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ဖြေရှင်းခြင်း၊

(ဈ) ခမ်းရင့်ႇသားလိုႇ့မျိုႇ့သီး အဖွဲ့စိုႇမ်း ပူႉးဖြိုထင်းထိုႇအီတား ကိစ္စ ရပ်ႇဖိုႇင်းတောမ်း ကပိုႈင်းဝိုႈ့ဒျား သုႇတေသန ထာ့မာ့ဖိုႇင်းလဲ့ အီးမာ့ ဖေးဗားထာ့။

(ည) ထွာလိုႇ့ဆော့အစိုႈ့ထူႉ အာ်းထွာလဲင်း ကအီးထိုႇ့မားမားကဲ့ ခမ်းရင့်ႇသား ခိုႈ့နွဲးအပူႊးပေးသီး ငါ်းငွါ၊ လိက်လဲ့၊ အနုႇ ပညား၊ ယိန်းငဲးရေႇ့တောမ်း ယိုႇ့ယားထုႇင့်ခလေ့ဖိုႇင်းယိုႇလဲ့ အလိုႇး ဖေါးထေထာ့၊ သေင့်ဟာ်ထာ့၊ ပေ့ါးကိုႇမ်းထာ့ တောမ်း ဖေးကပူႉးဖြို ထင်းထိုႇတားလဲ အီးမာ့ ဖေးဗားထာ့။

(ဋ) ဥပဒေးယိုႇကိုႇကပါ ကပိုႈင်းဝိုႈ့တောမ်း ကိစ္စရပ်ႇဖိုႇင်းနာ်ႇ့ယင်း ပိုႈင်းစိုႇ့သားဌာန၊ ပိုႈင်းစိုႇ့သားအစိုႈ့အပူႊးဖိုႇင်းတောမ်း ဒေါ့ႇရာ်း တိုႈင်းပင်းထူႉ အီးမာ့ ဖေးဗားထာ့။

(ဌ) ခမ်းခြောန်းပူႊးပိုႈင်းစိုႇ့သားအစိုႈ့မ့ ကယာ်း၊ ဥပဒေးတရပ်ႇရပ်ႇ အလ့ ကယာ်း ကဖေးအပ်ခါ့ ခမ်းရင့်ႇသားလိုႇ့မျိုႇ့ဖိုႇင်းရေႇ့ ရႇား ထာ့မာ့တားဝိုႇန်းဖိုႇင်းယိုႇ အီးမာ့ဖေးဗားထာ့။

၁၀။ ဝုႇန်းတန်ဌာနယိုႇ ခမ်းခြောန်းပူႊးပိုႈင်းစိုႇ့သားအစိုႈ့သီး သဘော့ ဗိုႈန်ပိ ဝင့်နေးတဲင် အလိုႇးဖွဲ့ပူႊးဖေးဗား ကလိုႇးလိုႇးဒျား ခမ်းရင့်ႇသားလိုႇ့ မျိုႇ့ဖိုႇင်း ရေႇ့ရႇား ဝိုႇန်းထမ်းအစိုႈ့အပူႊး အဒါ်းဒါ်းဖိုႇင်းသူႉ။

(ဈ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ည) လူနည်းစုဖြစ်သော၊ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါး ဖြစ်နေသော တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းတို့ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဋ) ဤဥပဒေပါကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(ဌ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကဖြစ်စေ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရဖြစ်စေ ပေးအပ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

၁၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည်လိုအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

႑။

႑႑။ ဝုန်းတန်ဌာနယို ခမ်းရင့်သားရေ့ရား ကိစ္စရပ်ဖိုင်းတား ကမာ့အခါး ကို တိုးတိုးစူ့စူ့ ဖေးကအောင်းမျင်းအီတား မီးလိုးအပ်လဲင်း ကေားမတီး တောမ်း ထာ့မာ့အစို့ရို့တဲင် ကဆိုင်းရာ့ ခမ်းခြောန်းဗူး ဝုန်းတန်ဌာနအ လင်ဖိုင်းတောမ်း ဒေါ့ရာ်းတိုင်းပင်း ဖွဲ့ဗူးနှောင့်ထူ့ တလဲင်းချင့် က အှော်န်းတိန်းခါ့ ထာ့မာ့တားဝိုန်းဖိုင်းပါ ဖေးအပ်ဗား သူ့။

႑႒။ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးဝုန်းတန်ဌာနယို ဝုန်းတန ဌာနသီး စူခလကို ကလိုးအပ်လဲင်း ကဆိုင်းရာ့ ခမ်းရင့်သား လို့မျိုး ရေ့ရား ထမ်း ဝုန်းအစ့အဗူး အဒါ်းဒါ်းဖိုင်းနေးတဲင် လ့ထူးရီး ကဆိုင်း ရာ့ တိုင်းဒေးသ တန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးပိုင်းစို့သားသီး သဘော့ ပိုန်ပီဝင့်ထူ့ ဖွဲ့ဗူးဗားသူ့။

႑႓။ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးဝုန်းတန်ဌာနယို ကဆိုင်းရာ့ ခမ်းရင့်သားရေ့ရားကိစ္စရပ်ဖိုင်းတား အနမ်းအခြိုင် ဖေးနေးကပို အီးမား နှောင့်တား တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲးပိုင်းစို့သားသီး လ့သုင့် ရမ့်ခါ့(မှန်းခြေ) ရှောန်စရင့်ကို စိုမ်းနေင်းသွင့်သော့ တဲမ်းထို့ဗားသူ့။

၁၁။ ဝန်ကြီးဌာနသည် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စရပ်များကို ထိရောက်အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်ပါက ကော်မတီနှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များကို သက်ဆိုင်ရာ အခြား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဖွဲ့စည်းနိုင်ပြီး ယင်းတို့ ကိုဖွဲ့စည်းပါက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို တစ်ပါတည်းသတ်မှတ် ပေးရမည်။

၁၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် ယင်း၏ လက်အောက်တွင် လိုအပ်သည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးရေးရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ သဘောတူညီ ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၃။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားရေးရာကိစ္စရပ်များကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် နှစ်စဉ် ထည့်သွင်း ရေးဆွဲရမည်။

အခန်း(၂)
ရဲးကမ်းပေါ့ၢ်ကိုမ်း ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉသီး အခွင်ႉအရေး

၇၄။ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉဖိုင်းယို ပိုင်းဝို့တောမ်း နမ်းခမ်းရင်ႉသား လိုႉမျိုႉ သီး အခွင်ႉအရေး သိုမ်ႉကဲ့ဗားဆာထာႉ မီးထွာနၥ်ႉ ဖေးကလႉနှောင်ႉအီ ရဲးကမ်းပေါ့ၢ်ကိုမ်းမုယို ကဆိုင်းရာႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတၥ်းလဲ့ ခမ်းနဲး ပိုင်းစိုႉသားအစိုႉဒို ဒင်းနဲနှောင်ႉသူ။

၇၅။ ကဆိုင်းရာႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတၥ်းလဲ့ ခမ်းနဲးပိုင်းစိုႉသားအစိုႉ ယို ပုဒ်မ(၇၄)အလႉ ကဖျၥ်လှောန် ဒင်းနဲချက်အလႉ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉ မျိုႉသီး အခွင်ႉအရေး သိုမ်ႉကဲ့ဗားဆာထာႉ ဖေးတအဲန်မိုန်းတၥ်းတား နၥ်ႉ ကလိုးအပ် ရဲးကမ်းပေါ့ၢ်ကိုမ်းမုလဲ့ ဖေးဗားသူ -

(က) ကဆိုင်းရာႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတၥ်းလဲ့ ခမ်းနဲးခမ်းရင်ႉ သားလိုႉမျိုႉဖိုင်းရေႉရားဝုန်းတန်ဒို ဖေးအပ်ဗား တားဝိုန်းသူ။

(ခ) ပုဒ်မခွဲႉ(က)အလႉ အီးဖေးအပ် တားဝိုန်းတား ခမ်းရင်ႉ သား လိုႉမျိုႉဖိုင်းရေႉရားဝုန်းတန် မီးတအဲန်တၥ်းနၥ်ႉ ကသင်ႉ ရော့ႉခါႉဒျား တိုင်းဒေးသတန် မွေးတၥ်းလဲ့ ခမ်းနဲးပိုင်းစိႉ သားအစိုႉနို့ ဝုန်းတန်တဖြာႉဖြာႉဒို ဖေးအပ် ဗား တားဝိုန်း သူ။

အခန်း (၆)

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း

၁၄။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ရရှိနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ထံ တင်ပြနိုင်သည်။

၁၅။ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၄ အရ တင်ပြချက်ကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု မရှိစေရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန်-

(က) သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ (က) အရ တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက သင့်လျော်သည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

႗႘။ ပုဒ်မ(႗႖)အလ့ ဖေးအပ်တားဝို်န်း ကခံႈထူးသား ဝုန်းတန်ယို်နာ် -

(က) ပှိုင်းဝှို့တောမ်း နမ်းဒှို့ကဖေးအပ် ကိစ္စတားဝို်န်းအလ့ ခမ်းရင့်သားလို့မျို့သီး အခွင့်အရေ့ သိုမ့်ကဲ့ဗားဆာမု ပှို့ထွာထာ့ အာ်း/ အဲန်တာ်းရို့နာ် အလိုးနေးနား စီးစဲတ်ဗားသွှူ။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ့(က)အလ့ စီးစဲတ်အခါးကိုနာ် ခမ်းရင့်သားလို့မျို့ သီးအခွင့်အရေ့ သိုမ့်ကဲ့ဗားဆာမု ပှို့ထွာလဲင်းမီးအာ်းထီး နာ် ဖေးနေးကဖေးနှောင့် ရဲးကမ်းပေါ်းကိုမ်းတား ကဆှိုင်း ရာ့ တိုင်းဒေးသတန် မေးတာ်းလဲ့ခမ်းနဲးပှိုင်းစို့သားအစှို့ သီး ဒေါ့ဖန်း(ဆုံးဖြတ်)ချက်အလ့နေးလဲ့နာ့ထှူ။ ကဆှိုင်း ရာ့ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ခမ်းနဲးကို ကအာ်းဝုန်း တန်ဌာနဖိုင်း၊ ပှိုင်းစို့သားဌာနဖိုင်း၊ ပှိုင်းစို့သားအစှို့အဗှူး ဖိုင်း၊ နမ်းပှိုင်းအိုပ်ချုပ်ခွင့်လ့တိုင်းမီးတမွေးတာ်း နမ်းပှိုင်း အိုပ်ချုပ်ခွင့်လ့ဒေးသကဲးတန်အစှို့ဖိုင်း တောမ်းဒေါ့ရာ်း နေးလဲ့နာ့ထှူ အီးမာ့ဖေးဗားသွှူ။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ့(ခ)အလ့ ကမာ့အခါးကို မီးလိုးအပ် ခမ်းခြောန်းဗှူး အဆင်းကအာ်း ဝုန်းတန်ဌာနလင်ဖိုင်း၊ ပှိုင်းစို့သားဌာနဖိုင်း၊ ပှိုင်းစို့သားဌာနအစှို့အဗှူးသီး အထောက်အကမး အကှူး အငီးနာ့ ကဆှိုင်းရာ့ တိုင်းဒေးသတန်မီးတမွေးတာ်း ခမ်း နဲးပှိုင်းစို့သားအစှို့ဒှို့ကိုလဲ့ ကယာ်း၊ ကဆှိုင်းရာ့ တိုင်းဒေး သတန် မီးတမွေးတာ်း ခမ်းနဲးပှိုင်းစို့သားအစှို့မဲ့တဆင်း ခမ်းခြောန်းဗှူး ခမ်းရင့်သားလို့မျို့ဖိုင်းရေ့ရားဝုန်းတန်ဌာန ဒှို့လဲ့ ကယာ်း ဒင်းနဲဗားသွှူ။

၁၆။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည်-

(က) မိမိအား တာဝန်ပေးအပ်သော ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး နစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက်ခြင်း ရှိမရှိ စိစစ်ရမည်။

(ခ) ပုဒ်မခွဲ(က)အရ စိစစ်သည့်အခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနစ်နာဆုံးရှုံးမှု ပေါ်ပေါက်ကြောင်း တွေ့ရှိပါက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသဦးစီးအဖွဲ့များနှင့် လိုအပ်သလို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍လည်း ကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ(ခ)အရ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့မှ တစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာနသို့လည်းကောင်း တင်ပြရမည်။

႑႑။ တိုင်းဒေꩻသတန် မီꩻတမွေးတာ်း ခမ်းနဲꩻပိုင်ꩻစိုႉသားအစိုႉယို ပုဒ်မ(႑႕) ပုဒ်မခွဲႉ(ဂ)အလႉ ပိုင်ꩻဝိုႉတောမ်ꩻဒင်ꩻနဲချက်ယို ခမ်းခြွာန်းပူꩻ အဆင်း ကအာ်ꩻ ဝုန်ꩻတန်ဌာနဖိုင်ꩻ၊ ပိုင်ꩻစိုႉသားဌာနဖိုင်ꩻ၊ ပိုင်ꩻစိုႉသား အစိုႉအပူꩻသီး ဒို့မဲ့ႉ ကူꩻငီꩻထောက်ကမ်းမု လိုꩻအပ်မွေးဒျာꩻကရိုႉ ဖဖန်း (သုံးသပ်) မီꩻအာ်ꩻ ထီꩻနာ်ႉ ဒင်ꩻနဲဗာꩻ ခမ်းခြွာန်းပူꩻ ပိုင်ꩻစိုႉသားအစိုႉဒို့သူ။

႑႒။ ဝုန်ꩻတန်ဌာနယို ပုဒ်မ(႑႕) ပုဒ်မခွဲႉ(ဂ)အလႉ ပိုင်ꩻဝိုႉတောမ်ꩻ ဒင်ꩻနဲချက်ယို ခမ်းခြွာန်းပူꩻအဆင်းကအာ်ꩻ ဝုန်ꩻတန်ဌာနဖိုင်ꩻ၊ ပိုင်ꩻစိုႉ သားဌာနဖိုင်ꩻ၊ ပိုင်ꩻစိုႉသားအစိုႉအပူꩻသီးဒို့မဲ့ႉ ကူꩻငီꩻထောက်ကမ်းမု လိုꩻ အပ်မွေးဒျာꩻကရိုႉ ဖဖန်း(သုံးသပ်)မီꩻအာ်ꩻထီꩻနာ်ႉ ဒင်ꩻနဲဗာꩻ ခမ်းခြွာန်းပူꩻ ပိုင်ꩻစိုႉသားအစိုႉဒို့သူ။

႑႓။ ပုဒ်မ(႑႔)အလႉ ဖေꩻအပ်တာꩻဝိုန်းနေး ကခံꩻထူꩻဝုန်ꩻတန်ယို နမ်းက အီꩻမာႉ ကိစ္စတန်ကိုယိုနာ်ႉ ကထွာဒျာꩻ ခမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉသီး အခွင်ႉ အရေႉလောင်း မီꩻဖေꩻနှောင်ႉတာ်း ရဲꩻကမ်းပေါ်ꩻကိုမ်ꩻမုရိုႉတဲင် ဒင်ꩻနဲဗာꩻ ခမ်းခြွာန်းပူꩻပိုင်ꩻစိုႉသားအစိုႉဒို့ ကဗွေကိုမ်ꩻခါႉ အကျိုႉ အခြောင်ႉအ ခရာꩻဖိုင်ꩻသူ။

၁၇။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စု အဆင့်ရှိဝန်ကြီးဌာနများ၊အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း များ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၁၈။ ဝန်ကြီးဌာနသည်ပုဒ်မ ၁၆၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ) အရ တင်ပြချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရ ဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ် တွေ့ရှိပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၁၉။ ပုဒ်မ ၁၅ အရ တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသော ဝန်ကြီးသည် မိမိဆောင်ရွက်ရသောကိစ္စတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့် အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါက အကျိုး အကြောင်း ပြည့်စုံစွာဖော်ပြ၍ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

႑႐။ တိုင်းဒေးသတန် မီးတမွေးတဝ်း ခမ်းနဲးပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻဒိူ ပုဒ်မ(႗႖) အလꩻ ကဒင်းနဲလွောန်ဒျား ကိစ္စယို ခမ်းခြွာန်းပူး အဆင်းအနေးမဲꩻ အီး မာꩻသင်ꩻကရိꩻတဲင် ဖဖန်းမီးအဝ်းထီးနဝ်ꩻ ခမ်း ခြွာန်းပူး ပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻ မဲꩻ ဖေးကမာꩻအီနှောင်ꩻတားနဝ်ꩻ ဒင်းနဲဗား ခမ်းခြွာန်းပူးပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻ ဒိူသူ။

႑႗။ (က) ခမ်းခြွာန်းပူးပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻယို ပုဒ်မ(႑႐)အလꩻ ပိူင်းဝိူꩻ တောမ်းကဒင်းနဲလွောန် ကိစ္စဖိုင်းလောင်း လိုးအပ်နှဲ့းမဲ့းလဲ့ ဖေး ကမာꩻနှောင်ꩻအီတားနဝ်ꩻ ခမ်းခြွာန်းပူးဝုန်းတန်ဒိူ ဖေးအပ်ဗား တားဝိုန်းသူ။

(ခ) ခမ်းခြွာန်းပူးဝုန်းယို ပုဒ်မခွဲꩻ(က)အလꩻ ဖေးအပ်လွောန် တား ဝိုန်းနေးတဲင် ခမ်းရင်ꩻသားလိုꩻမျိုꩻသီး အခွင်ꩻအရေꩻ သိုမ်ꩻကဲ့ဗား ဆာထိုꩻ ကိစ္စလောင်း ထာꩻရဲးကမ်းပေ့ါးကိုမ်းမု ဖေးနှောင်ꩻရေꩻ တား ခမ်းခြွာန်းပူးပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻသီး ဒေါ့ꩻဖန်းချက်အလꩻလဲ့ ကယ်း၊ ခမ်းခြွာန်းပူးအဆင်း ကအဝ်း ဝုန်းတန်ဌာနဖိုင်း၊ ပိူင်းစိုꩻ သားဌာနဖိုင်း၊ ပိူင်းစိုꩻသားအစိူꩻအပူးဖိုင်းတောမ်း ခြွာန်းငီꩻဒေါ့ꩻ ရဝ်းနေး လဲ့ ကယ်း အီးမာꩻလွေꩻဖေးဗားသူ။

၂၀။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၁၉ အရ တင်ပြသောကိစ္စမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိပါက လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြရမည်။

၂၁။ (က) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် ပုဒ်မ ၂၀ အရ တင်ပြချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မခွဲ(က) အရ တာဝန်ပေးအပ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနစ်နာဆုံးရှုံးသည့်ကိစ္စတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရလည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း၍လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

အခန်ႏ(႑)
ရဲးပေ့ႏချက်ဖိုင်း

႑႑။ တမဲ့းမဲ့းကယာ်း ဥပဒေးယိုကိုကပါ ခမ်းရင်ႏသားလိုႏမျိုႏဖိုင်းသီး အခွင်ႏ အရေႏတောမ်း လႏပိုင်းခွင်ႏဖိုင်းလောင်း ကတိန်းခေ့ါင်ခါႏ အော့ာန်းနဲချက် အခြောင်ႏ မီးအဲန်တာ်းနာ်ႏ ရဲးပေ့ႏရဲးဆီႏထာႏဖိုင်း မာႏဗား တာ်း။

႑႒။ တမဲ့းမဲ့းကယာ်း ဥပဒေးယိုကိုကပါ ပျဌာန်ႏချက်ဖိုင်းလောင်း သိုမ်ႏ စွဲႏတရှိုတ်ႏနေး ခမ်းထီရေႏကိစ္စတားကို မာႏဗားတာ်း။

႑႓။ တမဲ့းမဲ့းကယာ်း ခမ်းရင်ႏသားလိုႏမျိုႏဖိုင်း အချင်ႏချင်ႏ ဖေးနေး ကလွႏ ထီးဝင်ႏ၊ ထုမ်းရန်းဝင်ႏ၊ သွီးပႏဝင်ႏ ကထွာလော့ာင်အီ တမျိုႏမျိုႏ တား ရေး မိုးနေး မွေးတာ်းလဲ့ အခြောင်ႏကအာ်းခါႏ ထာႏဒေ့ါႏထာႏ မာႏဖိုင်း မာႏဗား တာ်း။

အခန်ႏ(႒)
ပဲတ်တဏ်းဖိုင်း

႑႔။ တမဲ့းမဲ့းကယာ်း ပုဒ်မ(႑႑)ကိုကပါ ရဲးပေ့ႏဆီႏချက်ဖိုင်းလောင်း ယား ဒိုမာႏကဲ့လော့ာန်ႏ(ဖေါက်ချက်ကျူးလွန်)နေးတဲင် ပဲတ်မုထင်းဆျာႏ စီးရင်ႏ ထာႏ ကခံးဗားသားဒို့ တနေင်းကလို့တာ်း ထောင်းတဏ်းလဲ့ ကယာ်း၊ တသိင်းကလို့တာ်း ရှောန်တဏ်းလဲ့ ကယာ်း၊ တဏ်းနီရပ်လုမ်းလဲ့ ကယာ်း အော့ာန်းတဲတ်ႏလင်ႏဗားသူ့။

အခန်း (၇)
တားမြစ်ချက်များ

၂၂။ မည်သူမျှ ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးနှင့်ရပိုင်ခွင့်များကို ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက် မရှိဘဲ ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း မပြုရ။

၂၃။ မည်သူမျှဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို နိုင်ငံရေးကိစ္စ အလို့ငှာ အလွဲသုံးစား မပြုလုပ်ရ။

၂၄။ မည်သူမျှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအချင်းချင်း မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်မူခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲခြင်း တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ရည်ရွယ်သော သို့မဟုတ် ပေါ်ပေါက်လာရန် အကြောင်းရှိသော အပြုအမူများကို မပြုလုပ်ရ။

အခန်း (၈)
ပြစ်ဒဏ်များ

၂၅။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၂ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၁၆။ တမဲ့းမဲ့းကဃာ်း ပုဒ်မ(၁၂)ကိုကပါ ရဲးပေ့ႏဆီႏချက်ဖိုင်းလောင်း ယား ဒိုမာႏကဲ့လော့ာန်ႏ(ဖေါက်ချက်ကျူးလွန်)နေးတဲင် ပဲတ်မုထင်းဆျာႏ စီးရင်ႏ ထာႏ ကခံးဗားသားဒို့ တနေင်းကလို့တာ်း ထောင်းတဏ်းလဲ့ ကဃာ်း၊ တသိင်းကလို့တာ်း ရှောန်တဏ်းလဲ့ ကဃာ်း၊ တဏ်းနီးရပ်လုမ်းလဲ့ ကဃာ်း အော့ာန်းတဲတ်ႏလင်ႏဗားသူ့။

၁၇။ တမဲ့းမဲ့းကဃာ်း ပုဒ်မ(၁၄)ကိုကပါ ရဲးပေ့ႏဆီႏချက်ဖိုင်းလောင်း ယား ဒိုမာႏကဲ့လော့ာန်ႏ(ဖေါက်ချက်ကျူးလွန်)နေးတဲင် ပဲတ်မုထင်းဆျာႏ စီးရင်ႏ ထာႏ ကခံးဗားသားဒို့ တနေင်းကလို့တာ်း ထောင်းတဏ်းလဲ့ ကဃာ်း၊ တသိင်းကလို့တာ်း ရှောန်တဏ်းလဲ့ ကဃာ်း၊ တဏ်းနီးရပ်လုမ်းလဲ့ ကဃာ်း အော့ာန်းတဲတ်ႏလင်ႏဗားသူ့။

အခန်ႏ(၆)
အဒါ်းဒါ်း

၁၈။ ခမ်းခြောန်းဗူးဝုန်းတန်ယို အရေႏကတန်ခါႏ ကပို့င်းဝို့ႏတောမ်း ခမ်းထီ တန်မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းထီသားဖိုင်းတောမ်း ခမ်းရင်ႏသားလိုႏ မျိုႏဖိုင်းရေႏရား အခေးအနေးဖိုင်းယို ခမ်းခြောန်းဗူးလုတ်တေား အိုင်ကိုမ် ပွဲႏကို ကဃာ်း၊ ခမ်းသားလုတ်တေား မွေးတာ်းလဲ့ အမျိုႏသားလုတ်တေား အိုင်ကိုမ်ပွဲႏကို ကဃာ်း ကရော့ႏခါႏ အခိင်းအခါးကို ဒင်းနဲဗားသူ့။

၂၆။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၃ ပါတားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်တစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၂၇။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၂၄ ပါ တားမြစ်ချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို နှစ်နှစ်ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ်နှစ်သိန်းထက် မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

အခန်း (၉)
အထွေထွေ

၂၈။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အများပြည်သူတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အရေးကြီးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဆိုင်ရာအခြေအနေကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရမည်။

႑႖။ ၶမ်းၶြွၼ်းပူးဝုၼ်းတၼ်ယို ပုဒ်မ(၆)ကိုကပါ တားဝိုၼ်းတောမ်း မာႉပိူင်း ၶွင်ႉၽိုင်း ဢၼမ်းဢၶြိုင် ၽေးကပေါး ကမာႉဢၶါးကို မီးလိုးဢပ်ၼၢ်ႉ က ၸိူင်းရာႉ တိုင်းဒေးသတၼ် မွေးတၢ်းလဲ့ ၶမ်းၼဲးဝုၼ်း တၼ်ဒိူ ၽေးပတားဝိုၼ်း ထူ ၽေးဢပ်ၼှောင်ႉသူ။

႒႐။ ဝုၼ်းတၼ်ဌာၼယို ဥပဒေးၼဲႉယိုဢလႉ ကၽွဲ့ပူးၶါႉ ကေားမတီး တောမ်း ထာႉမာႉဢစိူႉသီး ရိုမ်ႉထာႉမာႉၽိုင်းပါ ဢီးမာႉၽေးၸားထူ သုင်ႉၸွဲႉ ကလို့ တရိတ်ၽိုင်းပါ ထဲ့ၶံးလို့ၸားသူ။

႒႗။ ဥပဒေးယိုကိုကပါ ပဲတ်မုၽိုင်းယို ယဲႉထူးဢရေႉ ပိူင်းၶွင်ႉကဢၢ်း ပဲတ်မုၽိုင်းရိုႉၼၢ်ႉ ဢှောၼ်းတဲတ်ႉတိၼ်းသူ။

႒႑။ တိုင်းဒေးသတၼ် မွေးတၢ်းလဲ့ ၶမ်းၼဲးပိူင်းစိုႉသားဢစိူႉယို ၼှဲးဥပဒေးကို ကပါ ကဢီးမာႉ ၶမ်းရင်ႉသားရေႉရား ကိစ္စတရပ်ရပ်ၼၢ်ႉ ကၸိူင်းရာႉ ၼမ်းပိူင်းစိုႉသားဢစိူႉသီး ၶမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉၽိုင်းရေႉရား ဝုၼ်းတၼ်ဒိူ ၽေး ဢပ်တားဝိုၼ်းထူ ဢီးမာႉၸားသူ။ ၶမ်းရင်ႉသားလိုႉမျိုႉ ၽိုင်းရေႉရားဝုၼ်းတၼ် ကတဢဲၼ်တၢ်း တိုင်းဒေးသတၼ် မွေးတၢ်းလဲ့ ၶမ်းၼဲးၽိုင်းကိုၼၢ်ႉ ကၸိူင်း ရာႉ တိုင်းဒေးသတၼ် မွေးတၢ်းလဲ့ ၶမ်းၼဲးဝုၼ်း တၼ်ၶျိုပ်မႉ ၶြွေႉဝုၼ်းတၼ် တၽြာႉတဲင် ၽေးဢပ်တားဝိုၼ်းထူ ဢီးမာႉၸားသူ။

႒႒။ ၼးဥပဒေးယိုကိုကပါ ပဲတ်မုတရပ်ရပ်လောင်း မီးထို့ၸွဲႉတရာႉၼၢ်ႉ ထူးလႉရီးၸား ဝုၼ်းတၼ်ဌာၼသီး ကၢ်းၽေးၶွင်ႉၶျက်သူ။

၂၉။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ပုဒ်မ ၉ ပါတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးအား တာဝန်ခွဲဝေအပ်နှင်းခြင်း ပြုနိုင်သည်။

၃၀။ ဝန်ကြီးဌာနသည် ဤဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသော ကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၏ ရုံးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်များကိုလည်း ကျခံရမည်။

၃၁။ ဤဥပဒေပါပြစ်မှုများကို ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသော ပြစ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။

၃၂။ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဤဥပဒေပါ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် မိမိတို့အစိုးရအဖွဲ့၏ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာ ဝန်ကြီးအား တာဝန်ပေးအပ် ဆောင်ရွက်စေရမည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တာဝန်ပေးအပ်သည့် ဝန်ကြီးအား ဆောင်ရွက်စေရမည်။

၃၃။ ဤဥပဒေပါ ပြစ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုရာတွင် ဝန်ကြီးဌာန၏ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

၂၄။ နဲ့ဥပဒေးယိုကိုကပါ ပျဌာန်ႉချက်ဖိုင်း အနမ်းအခြိုင် ဖေးကပေါး အီ အီးမာႉထာႉအခါးကိုနာ်ႉ -

(က) ဝုန်းတန်ဌာနမႉ မာႉနဲ့ႉဥပဒေး၊ စီႉမျေန်းတောမ်း စီႉကမ်း ဖိုင်း ယို ခမ်းခြောန်းဗူး ပိုင်းစိုႉသားအစိုႉသီး သဘောႉဗိုန် ပီဝင်ႉ အလႉ ထေပ္ငန်းနှောင်ႉသူ။

(ခ) ဝုန်းတန်ဌာနမႉ အမိန်ႉ၊ အမိန်ႉလိက်ကျေားပျေား၊ ယီးဟူန် ချက်တောမ်း မာႉထုင်ႉမာႉနဲ့ႉဖိုင်းယိုလဲ့ ထေပ္ငန်းနှောင်ႉသူ။

(ဂ) တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲ့ပိုင်းစိုႉသားအစိုႉမႉ အမိင်ႉ၊ အမိင်ႉလိက်ကျေားပျေား၊ ယီးဟူန်ချက်တောမ်း မာႉ ထုင်ႉမာႉနဲ့ႉဖိုင်းယိုလဲ့ ထေပ္ငန်းနှောင်ႉသူ။

(ဃ) တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲ့ဝုန်းတန်ဌာနမႉ ကဆိုင်း ရာႉ တိုင်းဒေးသတန် မွေးတာ်းလဲ့ ခမ်းနဲ့ပိုင်းစိုႉ သားအစိုႉသီး သဘောႉဗိုန်ပီဝင်ႉအလႉ အမိင်ႉ၊ အမိင်ႉ လိက်ကျေားပျေား၊ ယီးဟူန်ချက်တောမ်း မာႉထုင်ႉမာႉနဲ့ႉဖိုင်း ယိုလဲ့ ထေပ္ငန်း နှောင်ႉသူ။

ခမ်းခြောန်းဗူးသမ္မတမန်းခမ်းတန် ဖွဲ့ဗူးပုမ်း ဥပဒေးအလႉ ခွေတဲမ်းဆဲ့ စူမဲ့သူ။

(ပုမ်း) သိင်းစိင်
ခမ်းထီတန်သမ္မတ
ခမ်းခြောန်းဗူးသမ္မတမန်းခမ်းတန်

၃၄။ ဤဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင်–

(က) ဝန်ကြီးဌာနသည် နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းနှင့် စည်းကမ်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ခ) ဝန်ကြီးဌာနသည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့သည် အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

(ဃ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အမိန့်ကြော်ငြာ စာ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ကျွန်ုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးသည်။

(ပုံ) သိန်းစိန်
နိုင်ငံတော်သမ္မတ
ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်